

**EDISI
PERCUBAAN**

**KEMENTERIAN
PENDIDIKAN
MALAYSIA**

Garis Panduan PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF MURID BERKEPERLUAN KHAS

**BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS
2013**

EDISI
PERCUBAAN

KEMENTERIAN
PENDIDIKAN
MALAYSIA

Garis Panduan **PROGRAM** **PENDIDIKAN INKLUSIF** **MURID** **BERKEPERLUAN KHAS**

BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS

2013

BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS
Kementerian Pendidikan Malaysia

Aras 2, Blok E2, Kompleks Kerajaan Parcel E,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62604 Putrajaya

Tel : +603-8884 9190 Fax : +603-8888 6659

www.moe.gov.my/bpkhas/v2

Kata Alu-Aluan

PENGARAH BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS

Selamat Sejahtera dan Salam 1Malaysia,

Saya mengucapkan setinggi-tinggi tahniah kepada Jawatankuasa Penggubal Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas atas inisiatif menggubal Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas. Usaha ini selaras dengan hasrat yang termaktub dalam PPPM 2013-2025 iaitu “Menganjak kepada Pendidikan Inklusif”. Garis panduan ini sebagai rujukan ke arah pelaksanaan program pendidikan inklusif yang lebih sistematik dan selaras di seluruh Negara.

Bahagian Pendidikan Khas, Kementerian Pendidikan Malaysia sentiasa beriltizam dalam menyediakan pendidikan berkualiti bagi murid berkeperluan khas agar mereka mampu mencapai potensi yang optimum. Program Pendidikan Inklusif memberi peluang kepada murid berkeperluan khas mendapatkan akses kepada pendidikan di kelas aliran perdana. Peluang ini membantu murid berkeperluan khas memupuk keyakinan dan jatidiri yang tinggi.

Tahniah dan terima kasih sekali lagi kepada semua yang terlibat dalam menyediakan Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas. Semoga garis panduan ini dapat dimanfaatkan oleh semua pihak bagi menyediakan pendidikan yang berkualiti dan berkesan kepada murid berkeperluan khas.

Selamat Maju Jaya.

BONG MUK SHIN

ISI KANDUNGAN

Mukasurat

KATA ALU-ALUAN	i
PENGARAH BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS	
ISI KANDUNGAN	ii
PRAKATA	iv
1.0 PENDAHULUAN	1
2.0 MATLAMAT GARIS PANDUAN	1
3.0 OBJEKTIF GARIS PANDUAN	1
4.0 PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	1
4.1 Dasar Pendidikan Inklusif	2
5.0 KONSEP PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	3
5.1 Inklusif Penuh	4
5.2 Inklusif Separa	
6.0 MATLAMAT PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	5
7.0 OBJEKTIF PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	5
8.0 PELAKSANAAN PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	5
8.1 Kriteria Murid	
8.2 Penempatan Murid	
8.3 Guru	6
8.4 Pengajaran Dan Pembelajaran	
8.5 Pentaksiran	
9.0 FAKTOR KRITIKAL KEJAYAAN	7
9.1 Jawatankuasa Program Pendidikan Khas Sekolah	
9.2 Prasarana dan Peralatan	8
9.3 Kerjasama Pintar	
9.4 Perkhidmatan Sokongan	9

10.0 PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB	9
10.1 Bahagian-bahagian Kementerian Pendidikan Malaysia	
10.2 Jabatan Pendidikan Negeri / Pejabat Pendidikan Daerah	10
10.3 Sekolah	10
11.0 PENUTUP	13
SENARAI RUJUKAN	14
LAMPIRAN	
• LAMPIRAN A: PENEMPATAN MURID BERKEPERLUAN KHAS DI PROGRAM PENDIDIKAN KHAS INTEGRASI KE PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF	15
• LAMPIRAN B: PENEMPATAN MURID BERKEPERLUAN KHAS KE PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF DI SEKOLAH TANPA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS INTEGRASI	16
• LAMPIRAN C: CARTA ORGANISASI JAWATANKUASA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS SEKOLAH RENDAH	17
• LAMPIRAN D: CARTA ORGANISASI JAWATANKUASA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS SEKOLAH MENENGAH	18
JAWATANKUASA PENGGUBAL GARIS PANDUAN PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF MURID BERKEPERLUAN KHAS	19

Prakata

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 telah mencatatkan bahawa berdasarkan amalan terbaik peringkat antarabangsa dan dasar sedia ada, Kementerian Pendidikan Malaysia komited untuk menambah bilangan murid berkeperluan khas dalam Program Pendidikan Inklusif. Sehubungan itu, satu piagam di bawah aspirasi ekuiti, “Peningkatan Enrolmen Murid Berkeperluan Khas dalam Program Pendidikan Inklusif” telah dijadikan sebagai salah satu daripada 25 inisiatif utama dalam 1Agenda Bersepadu Kementerian Pendidikan Malaysia pada tahun 2013.

Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas ini mengandungi tatacara dan panduan kepada semua pihak yang terlibat dalam pelaksanaan Program Pendidikan Inklusif di sekolah. Garis panduan ini dihasilkan melalui beberapa siri perbengkelan yang melibatkan pelbagai pihak iaitu Bahagian-bahagian di Kementerian Pendidikan Malaysia, Jabatan Pendidikan Negeri, Pejabat Pendidikan Daerah, guru aliran perdana dan guru pendidikan khas.

Buku yang mengandungi 21 halaman ini dicetak sebagai Edisi Percubaan untuk memberi ruang kepada semua pihak memberi pandangan dan idea bagi memantapkan lagi isi kandungan garis panduan ini. Pihak jawatankuasa mengalu-alukan pandangan dari semua pihak. Segala pandangan dan cadangan didahului dengan ucapan terima kasih.

Jawatankuasa Penggubal Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas berharap agar maklumat dan panduan yang telah disediakan ini dapat dimanfaatkan semaksimum mungkin oleh semua yang terlibat dalam menjayakan Program Pendidikan Inklusif demi membantu murid berkeperluan khas yang berpotensi mencapai kecemerlangan dalam akademik dan kehidupan. Semoga usaha murni kita semua diberkati oleh Allah SWT.

Terima kasih.

RUSNANI BINTI MOHD SIRIN

Pengerusi

Jawatankuasa Penggubal

Garis Panduan Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas

1.0 PENDAHULUAN

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) mengamalkan prinsip Pendemokrasian Pendidikan dalam merancang pendidikan untuk semua golongan kanak-kanak. Semua kanak-kanak tanpa mengira kaum, latar belakang, status ekonomi dan kecacatan mempunyai hak untuk mendapat akses kepada pendidikan termasuk kanak-kanak kurang upaya. Mereka mempunyai hak yang sama rata untuk belajar dan bermain dalam persekitaran pembelajaran tanpa halangan (*barrier-free learning environment*).

KPM melaksanakan pendidikan khas di Sekolah Khas, Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI) dan Program Pendidikan Inklusif (PPI) di sekolah kerajaan atau bantuan kerajaan pada peringkat pra-sekolah, rendah, menengah dan lepas menengah. Di peringkat pendidikan antarabangsa, konsep pendidikan inklusif telah diletakkan sebagai asas dalam melaksanakan “Pendidikan Untuk Semua”. Aspirasi pendidikan inklusif ini juga telah dikongsi oleh pakar pendidikan dan profesional yang terlibat dalam menyediakan perkhidmatan pendidikan khas seperti mana yang digariskan dalam deklarasi antarabangsa seperti *Salamanca Statement (1994)*, *Dakar World Education Forum (2000)*, dan *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UN, 2006)*.

Berdasarkan kenyataan di atas, jelas menunjukkan bahawa setiap murid termasuk murid berkeperluan khas (MBK) adalah istimewa, mempunyai kepelbagaian kebolehan dan mempunyai hak yang sama rata bagi mendapatkan akses pendidikan yang berkualiti di semua sekolah. Sehubungan itu, usaha yang komited, terancang dan berterusan perlu dilakukan di semua peringkat KPM.

2.0 MATLAMAT GARIS PANDUAN

Garis panduan PPI MBK ini bertujuan untuk memberi kefahaman dan panduan yang jelas kepada semua pihak yang terlibat dalam pelaksanaan PPI.

3.0 OBJEKTIF GARIS PANDUAN

Objektif Garis Panduan Program Pendidikan Inklusif Murid Berkeperluan Khas adalah untuk:

- i. melaksanakan PPI secara sistematik dan selaras di seluruh negara;
- ii. rujukan kepada individu yang melaksanakan PPI.

4.0 PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF

PPI adalah satu wahana bagi menyediakan akses dan peluang pendidikan kepada MBK. Pada peringkat permulaan, PPI ini dilaksanakan mengikut acuan sendiri di sekolah-sekolah tertentu sahaja yang melibatkan murid kurang upaya fizikal dan murid

bermasalah penglihatan. Walau bagaimanapun, pada masa kini PPI ini diperluas kepada semua kategori MBK yang mampu mengikuti kurikulum kebangsaan. Pelaksanaan PPI mengambil kira dasar dalam dan luar negara, konsep PPI, definisi operasi yang digunakan, matlamat, objektif dan pelaksanaan PPI secara menyeluruh.

4.1 Dasar Pendidikan Inklusif

Deklarasi antarabangsa menyatakan bahawa PPI merupakan satu pendekatan pendidikan yang terbaik bagi MBK. Antara deklarasi tersebut adalah seperti berikut:

- *Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education (UNESCO 1994):*

“Regular schools with an inclusive orientation are the most effective means of combating discriminatory attitudes, creating welcoming communities, building an inclusive society and achieving education for all.....”

Kenyataan Salamanca di atas mendukung prinsip Pendidikan Untuk Semua (EFA) yang menyokong bahawa kanak-kanak berkeperluan khas mempunyai hak mendapat pendidikan yang sama rata dengan rakan-rakan mereka dalam Pendidikan Inklusif. Dengan kata lain, semua kanak-kanak, sama ada mempunyai keperluan khas atau tidak, sepatutnya belajar bersama di dalam kelas yang sama. PPI juga merupakan kaedah terbaik dalam menentang sikap diskriminasi.

- *Dakar World Education Forum (2000):*

“Education system must be inclusive, actively seeking out children who are enrolled, and responding flexibly to the circumstances and needs learners”.

- *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UN, 2006):*

“persons with disabilities have the right to undiscriminatory education and equal opportunity to inclusive education at every level of learning and long life learning”.

Di Malaysia, dasar yang menyokong pelaksanaan PPI adalah seperti berikut:

- **Akta Orang Kurang Upaya 2008:**
Akses kepada pendidikan yang sama rata bagi kanak-kanak kurang upaya juga termaktub dalam Undang-undang Malaysia, Akta 685 di bawah Seksyen 28(1), yang menyatakan:

“orang kurang upaya tidak boleh dikecualikan daripada sistem pendidikan umum atas asas ketidakupayaan, dan kanak-kanak kurang upaya tidak boleh dikecualikan daripada pendidikan prasekolah, rendah, menengah dan tinggi, atas asas kesetaraan dengan orang atau kanak-kanak upaya, termasuk latihan vokasional dan pembelajaran sepanjang hayat”

- Peraturan-peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas) 2013:

“Pendidikan Khas” ertinya pendidikan bagi murid berkeperluan khas di sekolah khas atau di sekolah yang menjalankan Program Pendidikan Khas Integrasi atau Program Pendidikan Inklusif pada peringkat –

- (a) pendidikan prasekolah;*
- (b) pendidikan rendah;*
- (c) pendidikan menengah; dan*
- (d) pendidikan lepas menengah*

- Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025:

“Kementerian beriltizam menggalakkan lebih ramai MBK ke dalam program pendidikan inklusif dan meningkatkan kualiti penyediaannya secara keseluruhan”

Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia (PPPM) 2013-2025 menunjukkan komitmen KPM dalam memperkasa pelaksanaan program pendidikan inklusif secara terancang dan berfokus.

5.0 KONSEP PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF

PPI dilaksanakan secara menyeluruh dengan penglibatan semua pihak dari peringkat sekolah hingga ke komuniti. Model PPI merangkumi bidang akademik dan bukan akademik dengan menyediakan khidmat sokongan di dalam atau di luar bilik darjah. Penekanan ini diberikan bagi membolehkan MBK mengikuti bidang akademik dan bukan akademik bersama-sama murid arus perdana. Konsep PPI ini adalah selaras dengan pernyataan dalam Peraturan-peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas) 2013 seperti di bawah:

“Program Pendidikan Inklusif” ertinya suatu program pendidikan bagi murid berkeperluan pendidikan khas yang dihadiri oleh murid berkeperluan pendidikan khas bersama-sama dengan murid lain dalam kelas yang sama di sekolah kerajaan atau sekolah bantuan kerajaan.”

Dua pendekatan PPI yang boleh dilaksanakan adalah inklusif penuh dan inklusif separa yang melibatkan MBK bersama-sama murid arus perdana di semua sekolah harian.

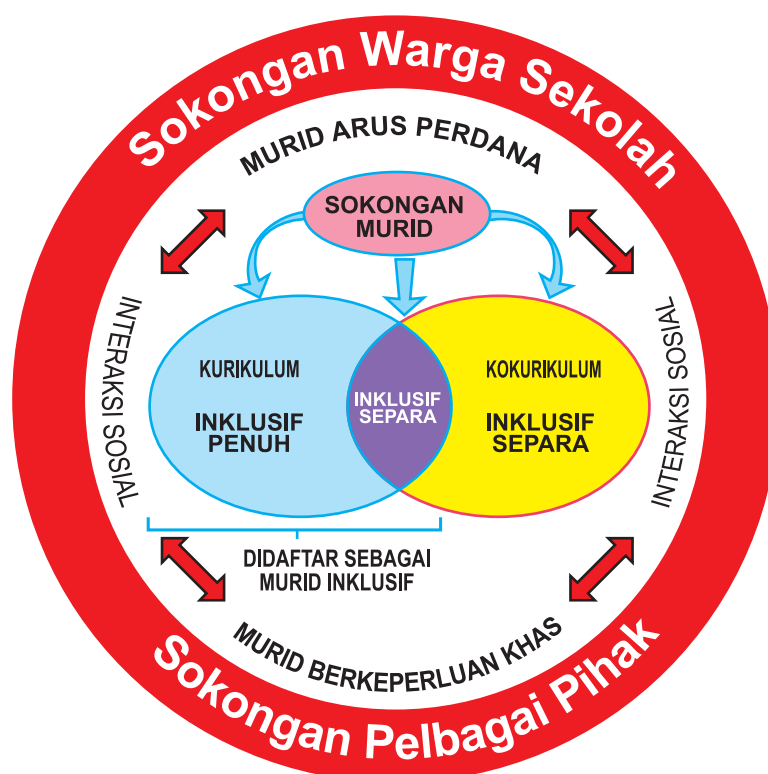
5.1 Inklusif Penuh

MBK belajar secara sepenuh masa bersama-sama murid arus perdana. MBK mengikuti pembelajaran bagi semua mata pelajaran akademik berasaskan kurikulum kebangsaan atau kurikulum kebangsaan yang diubahsuai dengan bantuan atau tanpa bantuan perkhidmatan sokongan.

5.2 Inklusif Separa

MBK belajar bersama-sama murid arus perdana bagi mata pelajaran akademik atau aktiviti koakademik atau aktiviti kokurikulum tertentu sahaja mengikut keupayaan mereka. MBK yang mengikuti inklusif separa bagi mata pelajaran akademik adalah berasaskan kurikulum kebangsaan atau kurikulum kebangsaan yang diubahsuai dengan sedikit atau tanpa bantuan perkhidmatan sokongan. Inklusif separa bagi aktiviti koakademik atau kokurikulum adalah berdasarkan potensi, bakat dan keupayaan mereka.

Konsep PPI di Malaysia boleh digambarkan melalui rajah di bawah:

Rajah 1 : Konsep PPI di Malaysia

6.0 MATLAMAT PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF

Matlamat PPI ialah untuk meningkatkan penyertaan dan memberi peluang kepada MBK mengikuti program akademik dan bukan akademik bersama-sama murid di arus perdana. PPI juga memberi kesedaran kepada masyarakat supaya tidak menafikan potensi MBK dan percaya bahawa ketidakupayaan mereka boleh diminimalkan jika diberi peluang yang sama.

7.0 OBJEKTIF PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF

Objektif PPI adalah untuk:

- i. memastikan MBK mendapat hak yang sama rata untuk belajar dalam persekitaran tanpa halangan;
- ii. membina keyakinan diri MBK bagi mencapai potensi yang optimum;
- iii. memastikan MBK dapat menyesuaikan diri dengan murid arus perdana bagi meningkatkan kemahiran kehidupan harian mereka;
- iv. meningkatkan kesedaran dan penerimaan warga sekolah serta komuniti tentang kepelbagaian keupayaan MBK.

8.0 PELAKSANAAN PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF

PPI boleh dilaksanakan di semua sekolah dan dijalankan secara inklusif penuh atau inklusif separa.

8.1 Kriteria Murid

Berikut adalah antara kriteria MBK yang boleh dicadangkan untuk mengikuti PPI:

- i. Melempi tahap penilaian menggunakan instrumen yang ditetapkan oleh KPM.
- ii. Umur MBK hendaklah mengikut kohort umur murid di arus perdana atau tambahan satu tahun sahaja daripada umur murid di arus perdana.

8.2 Penempatan Murid

Jawatankuasa Program Pendidikan Khas Sekolah akan memperaku dan meluluskan MBK yang layak mengikuti PPI berdasarkan kriteria yang ditetapkan. MBK yang telah ditempatkan dalam PPI perlu menjalani tempoh percubaan maksimum tiga bulan. Setelah tamat tempoh percubaan, MBK yang didapati tidak sesuai untuk meneruskan pembelajaran di PPI akan ditempatkan ke kelas Program Pendidikan Khas Integrasi (PPKI). Carta alir penempatan MBK di PPI bagi sekolah yang mempunyai PPKI dan tiada PPKI adalah seperti dalam Lampiran A dan Lampiran B.

Penempatan MBK di PPI perlu mengambil kira perkara berikut:

- i. Saiz kelas arus perdana yang menjalankan PPI sebaik-baiknya mempunyai bilangan murid kurang daripada 35 orang;

- ii. MBK yang ditempatkan di PPI tidak lebih daripada lima orang di setiap kelas;
- iii. MBK ditempatkan di kelas yang setara dengan pencapaian mereka;
- iv. Kelas PPI sebaik-baiknya berada di aras bawah bangunan sekolah bagi MBK yang menggunakan kerusi roda; dan
- v. Penempatan MBK di PPI hendaklah mendapat kebenaran daripada ibubapa secara bertulis.

8.3 Guru

Guru arus perdana yang mengajar di kelas inklusif hendaklah diberi latihan dalam mengendalikan MBK. Bagi sekolah tanpa PPKI, pihak sekolah boleh mendapatkan bantuan latihan daripada guru PPKI dari sekolah berhampiran, pegawai di Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK), Pejabat Pendidikan Daerah (PPD), Jabatan Pendidikan Negeri (JPN) atau Bahagian di Kementerian.

Bagi sekolah yang mempunyai PPKI, guru pendidikan khas memainkan peranan yang penting dalam membantu guru aliran perdana menjayakan PPI. Peranan dan tanggungjawab guru pendidikan khas dan guru arus perdana boleh dirujuk pada 10.3.4 dan 10.3.5

8.4 Pengajaran dan Pembelajaran

- i. MBK dalam PPI belajar menggunakan kurikulum kebangsaan.
- ii. Pengubahsuaian kaedah pengajaran, penyediaan bahan dan penyampaian boleh dilakukan bagi memudahkan MBK menerima pembelajaran.
- iii. Laporan perubatan, profil murid, analisis ujian dan rekod prestasi hendaklah digunakan bagi merancang pengajaran murid.
- iv. Guru aliran perdana akan menulis Rancangan Pengajaran Harian (RPH) seperti biasa dengan memasukkan keperluan pengajaran khusus MBK. Selain daripada itu, penulisan Rancangan Pendidikan Individu (RPI) bagi MBK yang mengikuti PPI boleh dibuat bagi memastikan keperluan intervensi yang bersesuaian dapat dilaksanakan.
- v. Bagi sekolah yang mempunyai PPKI, guru pendidikan khas dan guru mata pelajaran perlu bekerjasama untuk merancang pengajaran dan pembelajaran (PdP) yang sesuai mengikut tahap kognitif murid.

8.5 Pentaksiran

MBK dalam inklusif penuh menjalani pentaksiran dan penilaian sama seperti murid lain di arus perdana dalam aspek kurikulum dan kokurikulum. Perkara ini merujuk kepada, Surat Pekeliling Ikhtisas Bil. 23/1998: KEBENARAN MURID–MURID MENDUDUKI PEPERIKSAAN AWAM yang menyatakan bahawa:

“murid-murid yang layak, mengikut syarat-syarat yang sedia ada, adalah berhak mengambil peperiksaan awam. Murid-murid yang ditempatkan dalam kelas inklusif atau kelas percantuman (Program Pendidikan Khas) di sekolah menengah dan sekolah rendah harian biasa, hendaklah juga dibenarkan mengambil peperiksaan awam UPSR, PMR, SPM atau sepertinya, bersama-sama dengan murid-murid lain.”

MBK perlu didaftarkan sebagai Calon Berkeperluan Khas (CBK) dalam peperiksaan awam bagi mendapatkan keistimewaan, kemudahan dan perkhidmatan yang diperuntukkan oleh Lembaga Peperiksaan berdasarkan Panduan Pengurusan Peperiksaan Bagi Calon Berkeperluan Khas.

9.0 FAKTOR KRITIKAL KEJAYAAN

Faktor-faktor yang menyumbang ke arah kejayaan PPI adalah seperti berikut:

9.1 Jawatankuasa Program Pendidikan Khas Sekolah (JPPKS)

Jawatankuasa ini ditubuhkan di semua sekolah yang melaksanakan Pendidikan Khas.

Fungsi JPPKS dalam pelaksanaan PPI di sekolah adalah :

- i. Merancang dan menyelaraskan pelaksanaan PPI.
- ii. Memperakui dan meluluskan kemasukan murid ke PPI.
- iii. Mencadangkan kelas yang sesuai mengikut tahap pencapaian murid.
- iv. Melaksanakan sesi taklimat kepada ibu bapa dan guru yang terlibat.
- v. Bertindak sebagai panel rayuan.

JPPKS boleh terdiri daripada sekurang-kurangnya lima daripada ahli-ahli yang berikut:

- i. Pengetua / Guru Besar.
- ii. Guru Penolong Kanan Pentadbiran.
- iii. Guru Penolong Kanan Hal Ehwal Murid.
- iv. Guru Penolong Kanan Kokurikulum.
- v. Guru Penolong Kanan Pendidikan Khas atau Penyelaras PPKI.
- vi. Guru Disiplin.
- vii. Guru Bimbingan dan Kaunseling.
- viii. Guru Pemulihan Khas (bagi sekolah rendah).
- ix. Wakil Guru Arus Perdana.
- x. Wakil Guru Pendidikan Khas.
- xi. Yang Di Pertua Persatuan Ibu Bapa dan Guru (YDP PIBG).

JPPKS hendaklah bermesyuarat sekurang-kurangnya dua kali setahun atau pada bila-bila masa mengikut keperluan. Carta organisasi JPPKS bagi sekolah rendah dan menengah adalah seperti ditunjukkan dalam Lampiran C dan Lampiran D.

9.2 Prasarana dan Peralatan

Prasarana yang lengkap adalah penting dalam menentukan keberkesanan PPI di sekolah. Aspek fizikal dan peralatan perlu menepati keperluan dan menyokong pembelajaran MBK.

9.2.1 Aspek fizikal kelas

MBK menggunakan sepenuhnya prasarana kelas bersama-sama murid arus perdana. Walau bagaimanapun pengubahsuaian perlu dipertimbangkan mengikut keperluan murid, seperti:

- i. Penyediaan meja atau kerusi.
- ii. Kedudukan kelas di aras bawah bagi memberi kemudahan MBK yang berkerusi roda.

9.2.2 Aspek fizikal sekolah

Persekitaran sekolah yang mesra OKU dan selamat adalah penting bagi memudahkan pergerakan MBK. Antara kemudahan mesra OKU yang perlu disediakan adalah:

- i. susur landai (*ramp*).
- ii. susur tangan (*railing*).
- iii. tandas OKU.
- iv. parkir OKU.
- v. longkang yang bertutup.

9.2.3 Peralatan khusus

Pihak sekolah perlu memastikan peralatan khusus mengikut keperluan MBK disediakan bagi membantu pembelajaran. Antara contoh peralatan khusus yang diperlukan adalah seperti:

- i. Mesin braille.
- ii. Kanta pembesar / CCTV.
- iii. Kerusi roda (jika perlu).
- iv. *Doctor Speech*.
- v. *Duxbury*.
- vi. *Augmentative Alternative Communication (AAC)*, dan lain-lain.

9.3 Kerjasama Pintar

Kerjasama antara pelbagai agensi, pertubuhan bukan kerajaan dan pertubuhan antarabangsa memainkan peranan yang amat penting dalam memastikan keberkesanan pendidikan MBK. Justeru, pihak sekolah boleh bekerjasama

dengan agensi kerajaan seperti Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM), Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM), Institusi Pengajian Tinggi (IPT) dan lain-lain kementerian berkenaan bagi menyediakan perkhidmatan sokongan dan membantu pengajaran dan pembelajaran MBK. Antara peranan agensi berkaitan dalam memastikan kejayaan pelaksanaan PPI bagi MBK adalah:

- i. Melaksana kerja-kerja saringan, pengesanan dan diagnostik bersama-sama agensi seperti KKM.
- ii. Memperkasa profesionalisme keguruan dan kepimpinan dengan kerjasama IPT.
- iii. Memberi khidmat nasihat kepada ibubapa/penjaga mengikut kategori ketidakupayaan dengan kerjasama badan bukan kerajaan seperti NASOM, KIWANIS, MAB, MFD dan lain-lain.

9.4 Perkhidmatan Sokongan

MBK yang mengikuti PPI perlu mendapat perkhidmatan sokongan yang sewajarnya bagi mengurangkan impak kesukaran di persekitaran sekolah. Perkhidmatan sokongan merujuk kepada bantuan perkhidmatan yang disediakan oleh Pusat Perkhidmatan Pendidikan Khas (3PK), seperti:

- i. Menyediakan perkhidmatan sokongan dari segi intervensi, terapi dan rehabilitasi melalui pasukan pelbagai disiplin.
- ii. Memberi khidmat nasihat kepada pihak pentadbir, guru, ibubapa, rakan sebaya serta masyarakat setempat.
- iii. Menyediakan perkhidmatan sokongan dari segi pegawai beredar dalam memastikan murid mampu mengadaptasikan diri di sekolah.
- iv. Memberi khidmat nasihat dan cadangan keperluan peralatan khusus dalam memastikan murid mampu mengikuti PdP secara optimum.
- v. Menjalankan Program Intervensi Awal secara bersepadu dan terancang dalam mempertingkatkan perkembangan MBK.
- vi. Menyediakan kerusi roda di sekolah (jika perlu).

10.0 PERANAN DAN TANGGUNGJAWAB

Bagi merealisasikan kejayaan dan pelaksanaan PPI, semua pihak harus bersatu tenaga dan bekerjasama. Senarai di bawah adalah agensi yang bertanggungjawab bagi memainkan peranan tersebut.

10.1 Bahagian-bahagian Kementerian Pendidikan Malaysia

10.1.1 Bahagian Pendidikan Khas

- i. Merancang, mengurus dan menilai pelaksanaan PPI.
- ii. Menyediakan perkhidmatan sokongan bagi PPI mengikut keperluan.

- iii. Menyebarluas maklumat dan memberi taklimat pelaksanaan PPI kepada pihak-pihak berkaitan.
- iv. Merancang dan menyelaraskan kursus dan latihan untuk guru-guru yang terlibat dengan PPI.
- v. Menyediakan data PPI bagi perancangan pelaksanaan PPI yang berkesan.

10.1.2 Lembaga Peperiksaan

Mengurus pentaksiran MBK di PPI.

10.1.3 Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti

Memantau dan menilai pelaksanaan PPI.

10.1.4 Institut Pendidikan Guru Malaysia

Menguruskan latihan praperkhidmatan untuk guru.

10.1.5 Bahagian Pendidikan Guru

Menguruskan latihan dalam perkhidmatan (LDP) untuk guru.

10.1.6 Institut Aminudin Baki

Menguruskan LDP untuk pentadbir sekolah.

10.2 Jabatan Pendidikan Negeri (JPN) / Pejabat Pendidikan Daerah (PPD)

- i. Membantu merancang dan mengurus pelaksanaan PPI.
- ii. Membantu menyediakan perkhidmatan sokongan mengikut keperluan.
- iii. Memantau pelaksanaan PPI.
- iv. Mengumpul data dan dipanjangkan kepada KPM.
- v. Menyelaraskan dan melaksanakan kursus dan latihan untuk pentadbir dan guru yang terlibat dengan PPI.

10.3 Sekolah

10.3.1 Pengetua / Guru Besar

- i. Melaksanakan PPI mengikut garis panduan yang disediakan.
- ii. Menubuhkan dan menggerakkan JPPKS.
- iii. Memastikan keperluan dan bahan sokongan disediakan.
- iv. Merancang dan melaksanakan LDP berkaitan PPI untuk semua guru dan staf sokongan.
- v. Memantau pelaksanaan PPI secara berkala.
- vi. Memastikan warga sekolah peka dan faham mengenai PPI.

10.3.2 Guru Penolong Kanan (GPK) Pentadbiran, GPK Hal Ehwal Murid, GPK Kokurikulum

- i. Membantu merancang dan menyelaras pelaksanaan PPI.
- ii. Membantu merancang dan menyelaras keperluan bahan bantu belajar dan kebajikan MBK.
- iii. Menyelaras permohonan Elaun Murid Khas (EMK).

10.3.3 Guru Penolong Kanan Pendidikan Khas / Penyelaras PPKI

- i. Membantu melaksanakan PPI di sekolah mengikut garis panduan yang disediakan.
- ii. Membantu pihak pentadbiran menubuhkan dan menguruskan mesyuarat JPPKS.
- iii. Merancang dan mengurus MBK di PPKI ke PPI.
- iv. Menyediakan data yang berkaitan dengan PPI untuk keperluan JPN /PPD.
- v. Membantu memastikan warga sekolah peka dan faham mengenai PPI.

10.3.4 Guru Pendidikan Khas

- i. Mengenalpasti MBK yang berada di kelas arus perdana atau di PPKI bagi ditempatkan dalam PPI.
- ii. Berperanan sebagai guru pendamping
 - a. Membimbing dan membantu MBK semasa pengajaran dan pembelajaran.
 - b. Membantu menyediakan Rancangan Pelajaran Individu (RPI) MBK melalui perbincangan dengan guru mata pelajaran.
 - c. Bekerjasama dengan guru arus perdana berkaitan dengan perkembangan murid.
- iii. Berperanan sebagai guru resos
 - a. Menyediakan bahan bantu mengajar (BBM) yang bersesuaian dengan keperluan MBK.
 - b. Membantu guru dalam kelas arus perdana semasa pengajaran dan pembelajaran.

10.3.5 Guru Arus Perdana

Peranan guru arus perdana adalah seperti berikut:

- i. Guru Mata pelajaran
 - a. Menerima dan melaksanakan pengajaran dan pembelajaran bagi MBK dalam kelas inklusif.

- b. Bekerjasama dengan guru pendidikan khas untuk menjaga kebajikan MBK.
 - c. Melaporkan perkembangan dan pencapaian akademik MBK.
 - d. Berbincang dengan guru pendidikan khas untuk membantu meningkatkan PdP MBK.
- ii. Guru Bimbingan dan Kaunseling
 - a. Memberikan khidmat bimbingan dan kaunseling kepada MBK dan ibu bapa/ penjaga mereka.
 - b. Menyediakan laporan tentang khidmat kaunseling untuk MBK (jika perlu).
 - c. Bekerjasama dengan guru pendidikan khas untuk menjaga kebajikan MBK.
- iii. Guru Disiplin
 - a. Menyediakan laporan atau maklumat berkaitan disiplin bagi murid yang terlibat.
 - b. Membantu pentadbir melancarkan pelaksanaan PPI.
 - c. Bekerjasama dengan guru pendidikan khas berkaitan masalah tingkah laku MBK.
- iv. Guru Pemulihan Khas
 - a. Mengenalpasti MBK yang berada di kelas arus perdana ditempatkan dalam PPI bagi sekolah yang tiada PPKI.
 - b. Mengenalpasti MBK yang berada dalam kelas Pemulihan Khas bagi ditempatkan dalam PPI bagi sekolah yang tiada PPKI.
 - c. Bekerjasama dengan guru pendidikan khas dalam melaksanakan PPI

10.3.6 Pembantu Pengurusan Murid

- i. Menghantar dan mengambil MBK yang mengikuti inklusif separa.
- ii. Membantu guru yang terlibat dalam PPI bagi menyediakan keperluan MBK.
- iii. Membantu guru pendidikan khas menjaga hal ehwal MBK di PPKI.
- iv. Mengurus keperluan murid di PPI.

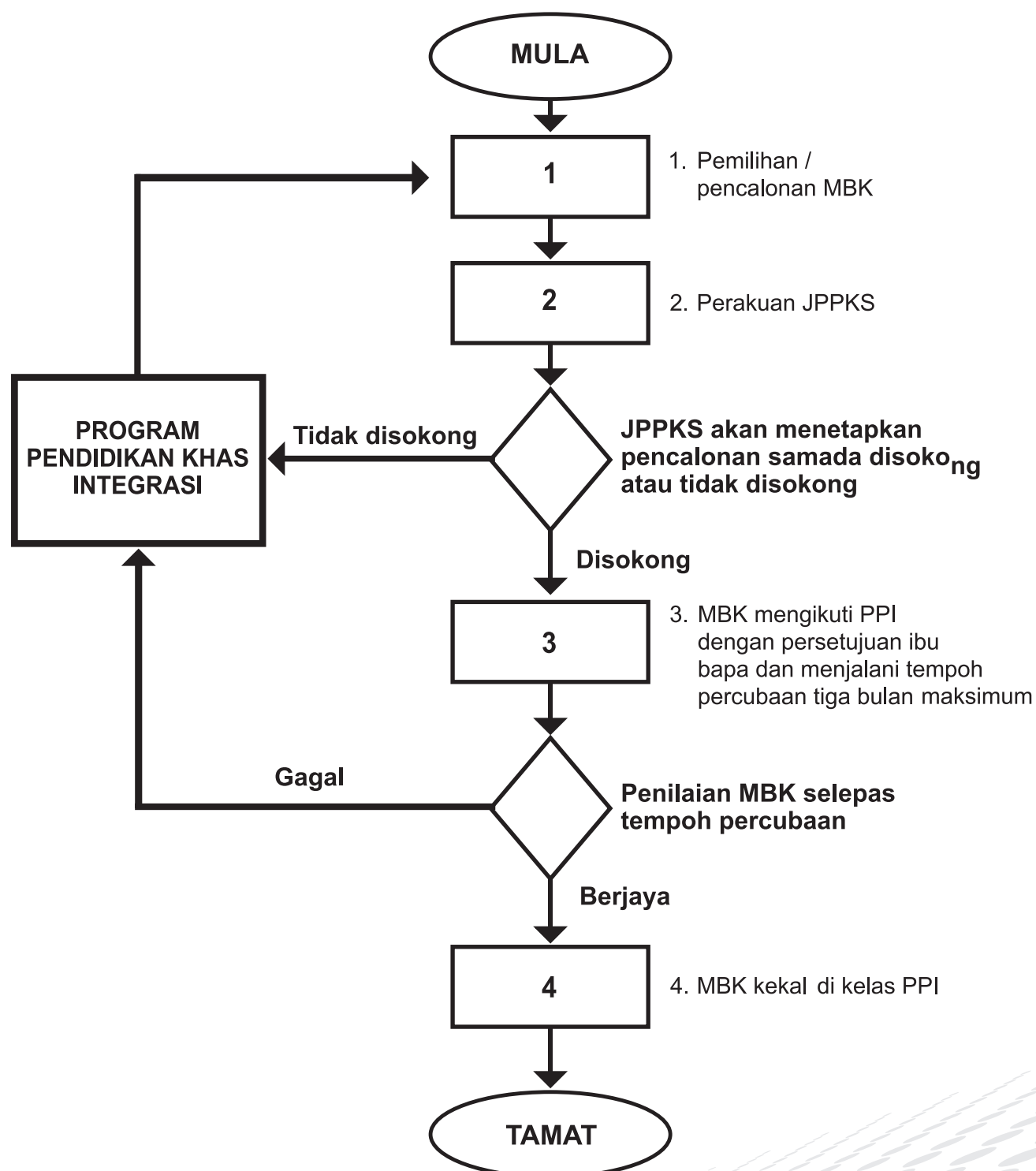
11.0 PENUTUP

Garis Panduan Pogram Pendidikan Inklusif MBK ini diharap dapat dijadikan bahan rujukan kepada semua pihak yang terlibat dalam menjayakan PPI di sekolah. Semua pihak perlu sedar bahawa kewujudan PPI adalah satu peluang pendidikan yang disediakan bagi MBK belajar dalam kelas arus perdana dan menjalankan aktiviti bersama-sama murid di arus perdana. Keikhlasan, dedikasi dan komitmen semua pihak adalah penting bagi menjamin keberkesanan pelaksanaan PPI.

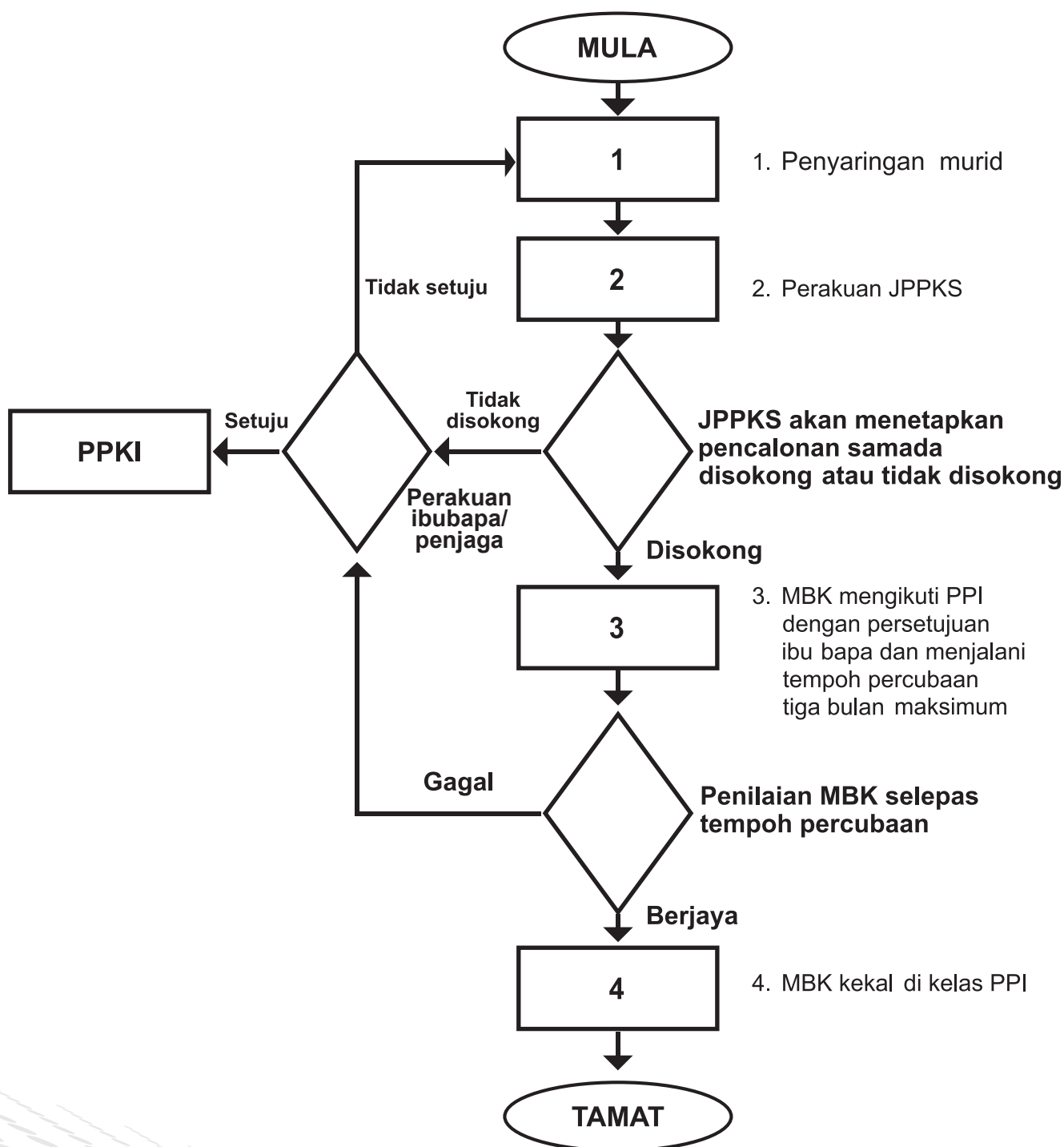
SENARAI RUJUKAN:

1. Bernard, A. (2000). **Education for All and Children who are Excluded. Education for All 2000 Assessment.** Thematic Studies.
2. **Dakar Framework for Action - Education for All, Meeting our Collective Commitment.**
Retrieved from: <http://www2.uncesco.org/wef/enconf/dakframeng.shtm>
3. EFA Global Monitoring Report, (2005). **The Quality Imperative.**
4. Hjh Kamaliah Muhammad, Wan Amimah Wan Mahmud (2009). **Pelaksanaan Program Pendidikan Inklusif Murid Autistik di Sebuah Sekolah Rendah: Satu Kajian.** Kajian tidak diterbitkan.
5. Konvensyen Hak Orang dengan Ketidakupayaan (UN, 2006).
6. Peraturan–Peraturan Pendidikan (Pendidikan Khas) 2013.
7. **Special Educational Needs Code of Practice** (2001). Department for Education and Skills: UK
8. **Towards Inclusive Education for Children with Disabilities. A Guideline** (2009): Bangkok
9. Undang-Undang Malaysia, Akta Pendidikan 1996 (Akta 550).
10. Undang-Undang Malaysia, Akta OKU 2008.
11. Weishaar, M & Borsa, J.C.(2001). **Inclusive Educational Administrations: A Case Study Approach.** McGraw-Hill Co.: New York.
12. Zalizan Mohd Jelas, (2009). **Ke Arah Pendidikan Inklusif di Malaysia.** Ampang Press Sdn. Bhd.: Kuala Lumpur.

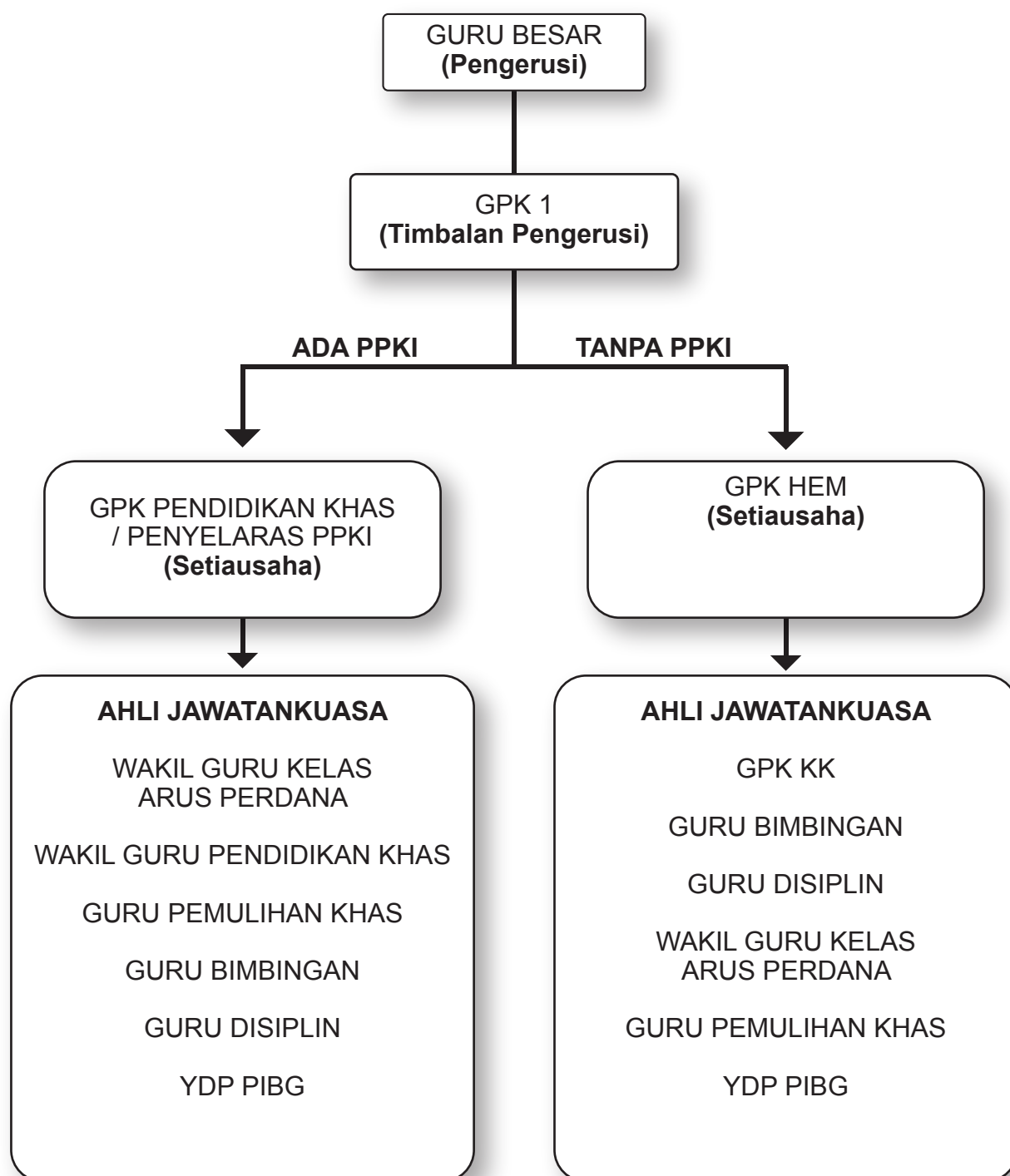
**PENEMPATAN MURID BERKEPERLUAN KHAS
DI PROGRAM PENDIDIKAN KHAS INTEGRASI
KE PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF**

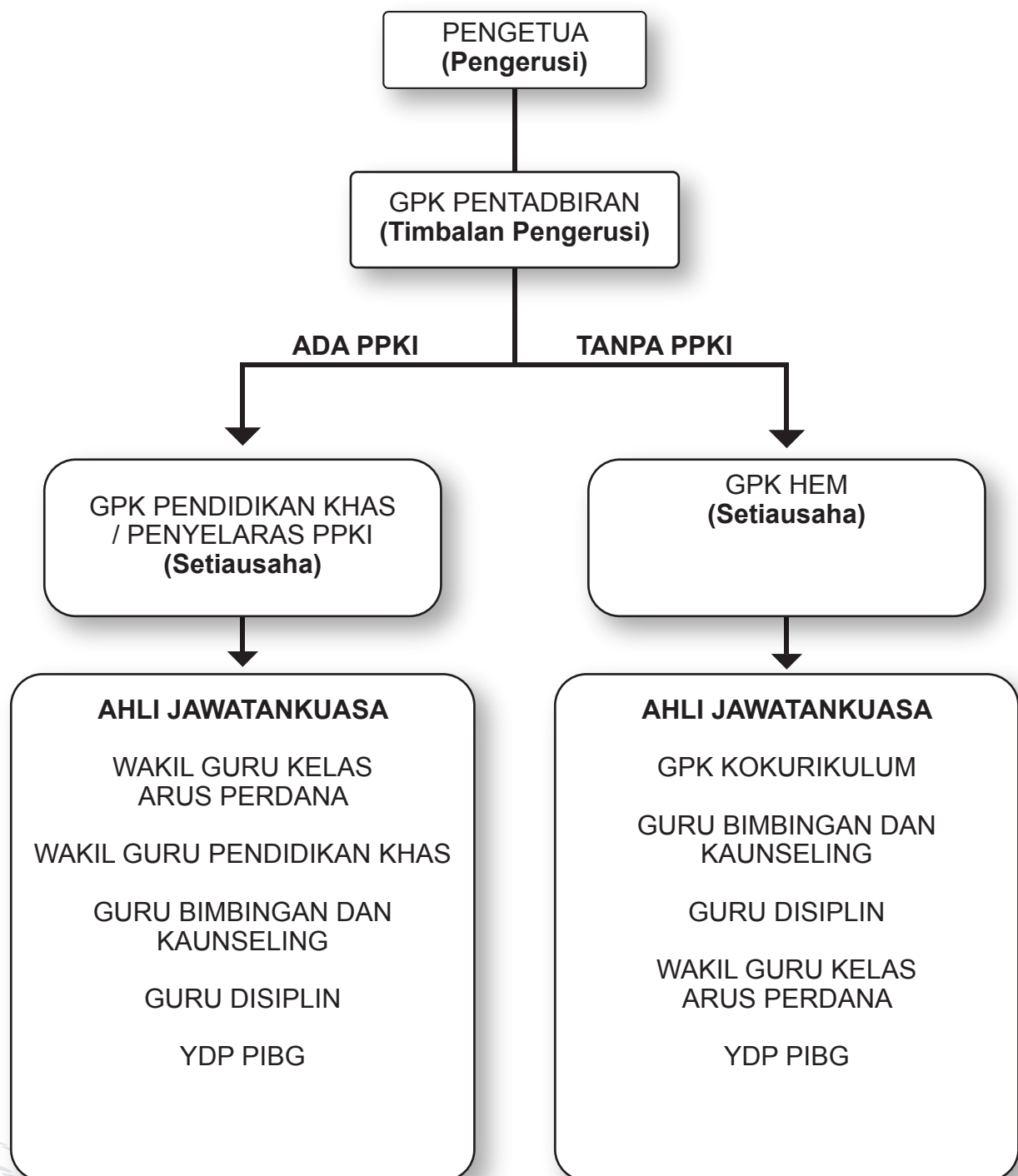
**PENEMPATAN MURID BERKEPERLUAN KHAS
KE PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF DI SEKOLAH
TANPA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS INTEGRASI**

**CARTA ORGANISASI
JAWATANKUASA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS
SEKOLAH RENDAH**

**CARTA ORGANISASI
JAWATANKUASA PROGRAM PENDIDIKAN KHAS
SEKOLAH MENENGAH**

JAWATANKUASA PENGGUBAL GARIS PANDUAN PROGRAM PENDIDIKAN INKLUSIF MURID BERKEPERLUAN KHAS

Penasihat	: Encik Bong Muk Shin Pengarah Bahagian Pendidikan Khas, KPM
Pengerusi	: Cik Rusnani binti Mohd. Sirin Timbalan Pengarah (Perancangan dan Penilaian)
Setiausaha	: Puan Susilah binti Ahmad
Penolong Setiausaha	: Puan Noor Azizah binti Mohamed Isa
Ahli Jawatankuasa	: Cik Salmah binti Jopri Encik Mad Kassim bin Abd Malek Dr. Jamila binti K.A. Mohamed Kutty Puan Liyana Gan binti Abdullah Cik Paizah binti Zakaria Puan Masniah Binti Zamhari Puan Nordina binti Nayan Cik Lim Weng Fong

Turut memberi sumbangan:

1.	Dr. Ab. Halim bin Sulong	: Bahagian Pendidikan Khas
2.	Dr. Hamdi bin Ishak	: Bahagian Pendidikan Khas
3.	Dr. Hj. Noraini binti Zainal Abidin	: Bahagian Pendidikan Khas
4.	En Zharulnizam bin Zainal Abidin	: Bahagian Pendidikan Khas
5.	Encik Basiran Bin Yusuf	: Lembaga Peperiksaan
6.	Puan Suraya Binti Ahmad Zhathu	: Bahagian Perancangan Penyelidikan Dasar Pendidikan
7.	Puan Norlia Binti Mohd Amin	: Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti
8.	Encik Mazlan Bin Kamis	: Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti
9.	Encik Low Siew Seng	: Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti
10.	Puan Norziah Sham binti Ibrahim	: Jemaah Nazir dan Jaminan Kualiti
11.	Puan Aida Farzlina binti Rosly	: Bahagian Pembangunan Kurikulum
12.	Tuan Hj Ab. Rahman bin Hamdan	: Jabatan Pendidikan Negeri Johor
13.	Encik Aziz bin Lani	: Jabatan Pendidikan Negeri Melaka
14.	Puan Norlida binti Majid	: Jabatan Pendidikan Negeri Perak
15.	Puan Norhayati binti Arshad	: Jabatan Pendidikan Negeri Melaka
16.	Encik Abdul Razib bin Zainal	: Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan

17.	Cik Nazida binti Ibrahim	:	Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu
18.	Puan Aziyah binti Ibrahim	:	Jabatan Pendidikan Putrajaya
19.	Puan Maaizah binti Johar	:	Jabatan Pendidikan Negeri Perlis
20.	Puan Nazida binti Ibrahim	:	Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu
21.	Encik Mohd Nek Ezzar bin Ismail	:	Jabatan Pendidikan Negeri Sembilan
22.	Encik Fakhrul Nizam bin Pakhrudin	:	Jabatan Pendidikan Negeri Perak
23.	Puan Radin Hashimah binti Radin Hassan	:	Pejabat Pendidikan Daerah Hulu Langat Selangor
24.	Encik Baharin bin Selamat	:	Ibu pejabat Penjara Malaysia
25.	Encik Yahya bin Ali	:	SMK Bandar Penawar , Kota Tinggi Johor.
26.	Puan Azizah binti Mohd Puteh	:	SK Putrajaya Presint 8(2)
27.	Encik Zulkifli bin Mad Ali	:	SMK Tun Mutahir, Melaka
28.	Puan Zalena binti Mahmood	:	SMK Panchor, N.Sembilan
29.	Puan Foziah binti Abd Hamid	:	SMK Dusun Nanding, Selangor
30.	Encik Arif Fadzilah bin Abu Hassan	:	SMK Jalan Tasek, Perak
31.	Puan Fa'izah binti Abu Nor	:	SK(L) Jalan Batu
32.	Puan Marini binti Abd Rahim	:	SK Taman Universiti 1, Johor
33.	Puan Pang Kew Wei	:	SJKC Aik Hua, P.Pinang
34.	Cik Chong Pei Shi	:	SJKC Ladang Hillside, N.Sembilan
35.	Puan Suria binti Abd Aziz	:	SK Seksyen 7, Bangi
36.	Puan Radziah binti Md Najib	:	SK Jalan Kebun, Selangor
37.	Puan Norsyarimah binti Shafie	:	SMK Nan Hwa, Perak
38.	Puan Rosnah binti Zakaria	:	SMK Sultan Abdul Aziz Shah
39.	Puan Azilawati binti Hasbullah	:	SMK Ampang Pecah, Selangor
40.	Puan Rohaya binti Ibrahim	:	SMK Seksyen 5 Wangsa Maju KL
41.	Encik Basri bin Yusof	:	SK Tuanku Besar, Seremban, N.Sembilan
42.	Puan Puspa Dewi Kencana binti Zulkifli	:	SMK Sri Selayang , Batu Cave Selangor
43.	Puan Hasliyana binti Bujang	:	SK Seksyen 7 Kuala Lumpur
44.	Puan Raziah binti Md Nasib	:	SK Jalan Kebun Kajang Selangor
45.	Encik Faqih Hadhari bin Hanafi	:	SK(L) Jalan Batu Kuala Lumpur
46.	Encik Zainudin bin Awang	:	SMK Tun Tijah, Melaka
47.	Encik Mohamad bin Jamal	:	SK Taman Maluri Kuala Lumpur
48.	Puan Asmah binti Abdul Hamid	:	SMK Pangkalan Permatang Selangor
49.	Encik Roslib bin Aliman	:	SMK Bukit Baru Melaka
50.	Puan Hasmah binti Hitam	:	SK Bukit China Melaka
51.	Encik Ramlan bin Salim	:	SK Bukit Raya Hulu Langat Selangor
52.	Puan Siti Salmiah binti Abdul Manaf	:	SMK Seri Selayang Kuala Lumpur
53.	Puan Norhufidza Azlin	:	SMK St John Kuala Lumpur
54.	Puan Kamsatun binti Md. Abas	:	SMK Seksyen 5 Wangsa Maju KI
55.	Puan Suhaily binti Ramli	:	SMK Durian Tunggal Melaka
56.	Encik Zaklie bin Amansu	:	SMK Manjalara Kuala Lumpur
57.	Encik Saiful Amir bin Che Ahmad	:	SM Pendidikan Khas Setapak

58.	Encik Mohd Dan bin Yusof	:	SMK Mahmud Iskandar Muar Johor
59.	Encik Abdul Rahim bin Osman	:	SMK Sultan Abdul Aziz Kajang Selangor
60.	Encik Azhari bin Haji Sahar	:	SMK Bukit Katil Melaka
61.	Puan Saloma binti Abdullah	:	SMK Ampang Pecah Hulu Selangor

**BAHAGIAN PENDIDIKAN KHAS
KEMENTERIAN PENDIDIKAN MALAYSIA**

Aras 2, Blok E2, Kompleks Parcel E
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan, 62604 Putrajaya
Tel : +603-8884 9190 Fax : +603-8888 6659
website : www.moe.gov.my/bpkhas